

Net zo dwars als het origineel

En daar was hij dan ineens op de NAMM show 2013: Korg's eigen remake van de legendarische MS-20. Interface slaagde erin een preproductiemodel te bemachtigen voor een test.

door Ruud Lexx > ruud@interface.nl

INFO

- **Prijs incl.:** € 599,-
- **Distributie:** Voerman, 033 461 2908
- **Internet:** www.voerman.nl
www.korg.com

Voor velen kwam de aankondiging van de nieuwe MS-20 als een donderslag bij heldere hemel, maar eigenlijk had je iets dergelijks wel kunnen zien aankomen. Als enige van de grote fabrikanten lijkt het merk in de gaten te hebben dat er een ongekennde analoge revival aan de gang is. Apparaten als de Monotron en Monotribe waren qua sound en ingrediënten al schatplichtig aan de MS-20. Na deze geweldige speeltjes leek het niet meer dan logisch dat de Japanners ooit met een serieuze analoge bak zouden komen.

Gekrompen

Na het telefoontje dat de MS-20 Mini op de redactie was gearriveerd, was ik dan ook binnen tien minuten ter plaatse om hem op

te halen. Mijn eigen MS'en vervoerde ik in het verleden ook altijd op de fiets – mijn allereerste synth was een MS-10, die op weg naar de oefenruimte altijd mee stuitte in het boodschappenmandje van mijn moeders fiets – dus met een 30% kleinere versie zou dat ook moeten kunnen. Eenmaal thuis en uit de doos is de eerste indruk: inderdaad een volledige MS-20 die in de was gekrompen is.

De lay-out en alles klopt 100% met het origineel; alleen wat kleiner. Ik heb daar geen problemen mee. De originele MS was qua vorm onhandig om mee te nemen en nog zwaar ook. De nieuwe versie is een stuk lichter en handelbaarder. Groot verschil is wel dat de potmeters hier direct op de print zitten en gewoon door het frontpaneel steken: op het origineel zitten ze nog eens vast met een moer aan het frontpaneel. Ja, de nieuwe versie is dus minder stevig; en nee, dat geeft niet. De 808, 909, oude Moogs en

Sequentials hebben allemaal een dergelijke constructie, en die houden het ook al dertig jaar uit.

Schlemiel

Korg claimt zelfs leden van het originele designteam te hebben ingezet voor deze MS-20-versie. Ik vraag me af wat hun rol dan was, want het kleinere formaat is vooral mogelijk omdat men moderne miniatuur smd-electronica gebruikt. In het origineel zaten geen exotische ic's of iets dergelijks, maar juist redelijk simpele technische oplossingen. Sterker nog: de MS-20 was eigenlijk al een verouderd concept toen hij uitkwam. Als eigenaar van een MS voelde je je halverwege de jaren tachtig toch een beetje een schlemiel, als je de synths zag die in dezelfde Korg-folders stonden. Die waren immers polyfoon en hadden geheugens, waar de MS-serie toch vooral leek af te stammen van die rare oude modulaire synthesizers. Gelukkig heeft de tijd het beeld van de analoge synth gecorrigeerd en heeft de MS-20 nu de status van een echte klassieker, met tweedehands-prijzen die daarbij horen.

Het enige dat aan deze nieuwe versie is toegevoegd, is een midi-input, usb en de

aansluiting voor een 9V-adapter. Aanzetten gaat nog steeds met de volumeknop, en meteen daarnaast zit de main-output, nu net als de rest van het patchpaneel uitgevoerd als mini-jack. Het heeft niet mijn voorkeur, maar aan de andere kant maakt het de synth wel ideaal om te interfaceren met een modulair Eurorack-systeem (zie kader). Een lastig verhaal zijn de minitoetsen: met mijn grote handen is het bijna onmogelijk om slechts een (witte) toets in te drukken, want je neemt zo twee aangrenzende toetsen mee. Gelukkig heeft de synth anno 2013 wel midi.

Familietradities

Voor wie niet weet wat een MS-20 is: Korg bracht deze synth in 1978 uit in een serie semimodulaire analoge monosynths, waarvan ook de kleinere MS-10, de MS-50 expander, de VC-10 vocoder en de SQ-10 analoge sequencer deel uitmaakten.

De nieuwe Mini-versie van de MS-20 heeft dezelfde features als het origineel. We hebben dus twee oscillatoren met elk vier golfvormen: Osc 1 heeft driehoek, zaagtand, variabele pulse, white noise; Osc 2 heeft zaagtand, square, pulse, ringmodulator. Daarnaast vinden we de oscillatormixer met daaronder frequentiemodulatie via de lfo of envelope generator. Dan komen we bij de bekendste onderdelen van de MS-20: de filters. Links vinden we het high pass-filter, en rechts het low pass-filter (beide met resonantie). Ook de filters kunnen met de lfo

Eerste indruk: inderdaad een volledige MS-20 die in de was gekrompen is

of envelope generator gemoduleerd worden. Die lfo loopt van square naar pulse (instelbaar), en is natuurlijk ook qua snelheid in te stellen. Korg noemt een lfo overigens consequent 'Modulation Generator'. Ik heb jaren gedacht dat mijn MS-10 iets unieks had, tot ik erachter kwam dat Korg gewoon eigenwijs is met z'n benamingen. De twee envelope generators zijn verschillend: EG1 heeft slechts delay, attack en release, en EG2 is een standaard adsr met als extra een hold-functie.

Kabelsalade

De semimodulaire opzet van de synth is een best of both worlds-idee: je hebt de vrijheid om te patchen wat je wilt, maar je hoeft niet voor elke basissound al je kabels uit de kast te trekken. Zonder patchkabels is de MS-20 een bijzonder capabele monosynth, voorzien van de standaard routings (oscillators via filters naar een vca met envelope generator en moduleerbaar via lfo of tweede envelope generator), maar via het patchpaneel kun je wel de meer bijzondere dingen doen. Dat begint met het toewijzen van functies aan het pitchwiel en de drukknop eronder, want zonder bekabeling doen die niets. Niet alle

in- en outputs zitten overigens op het frontpaneel, dus het is inderdaad geen volledig modulaire synth.

Korg heeft ervoor gekozen om alleen patchpoints te maken die muzikale functies toevoegen of die interfaceren met de synth. Zo hebben de oscillators en vca's inputs om de synth via cv/gate (in dit geval Hz/V) aan te sturen met een andere synth. Maar ook is er een sample & hold-functie met in/clock/out-patchpoints, en heeft de Modulation Generator veel meer mogelijkheden op het patchpaneel. Verder is er nog een externe (audio) input om sounds door het filter en vca heen te halen.

Herkenning

De MS-20 heeft nog een leuk extraatje in de vorm van de External Signal Processor (ESP). Het idee hierachter is geniaal (zeker voor die tijd): de synth zet een extern signaal om in een cv-waarde die je dan de synth kunt laten aansturen. Dat kan een andere synth zijn, maar ook een elektrische piano, een gitaar of een microfoon. Een pitch to voltage converter dus.

Dat klinkt als iets dat je creativiteit enorm zal stimuleren, en dat doet het ook. Je moet >>

Hz/V-aansturing

De MS-20 Mini werkt, net als het origineel, met Hz/V-aansturing in plaats van de 1V/octaaf-standaard waarmee bijvoorbeeld Roland werkt. Dat houdt in dat je hem dankzij de gebruikte mini-jacks zo kunt koppelen met een Eurorack-systeem; alleen zullen de standards dan vaak niet kloppen. Inmiddels heeft

The Harvestman Digital Audio Electronics een voltage converter module in Eurorack-formaat aangekondigd. Met deze English Tear worden dit soort problemen opgelost. Mocht je zelf nog vintage Korg-spullen uit de MS-serie hebben, dan kun je deze MS-20 Mini daar probleemloos op aansluiten.

op voorgrond de nieuwe MS-20 Mini, op de achtergrond het origineel uit 1978.

daarbij één belangrijk ding wel in de gaten houden: het werkt voor geen meter. Bij het werken met deze mini-MS-20 voelde ik bijna de hele tijd een warm gevoel van herkenning, maar bij deze ESP herinner ik me toch vooral de vele uren die we vroeger hebben zitten klooiën om er iets bruikbaar uit te krijgen. Want zelfs met de voorbeelden in het boekje en de redelijk uitgebreide instelmogelijkheden (inputvolume, hoog- en laagfilter, cv-adjust en threshold level) werkt bijvoorbeeld een elektrische gitaar heel leuk voor een noot van een seconde, maar daarna glibbert de pitch-cv alle kanten op.

Tegenwoordig maakt dat geen zier uit. Als je een synth wilt controleren met een gitaar, zijn er genoeg andere mogelijkheden. Maar voor ons sloebers was dit de enige optie, en dan levert het voornamelijk frustratie op. Dus voor nauwkeurige pitchdetectie moet je niet bij de MS-20 zijn, maar als creatieve tool blijft de ESP een heel cool ding; bijvoorbeeld met beats, een microfoon of andere (monofone) synths.

Grijns

Bij het zien van de documentatie kon ik een brede grijns niet onderdrukken: zowel handleiding als patchboek zijn (ook weer iets verkleinde) reproducties van de originelen. Slechts een bijgevoegd uitvouwsblad beschrijft de nieuwe functies (zoals midi). Het zijn dat soort details die deze MS-20 Mini zo leuk maken.

Maar de 100% reproductie, inclusief beperkingen en foutjes, heeft natuurlijk ook z'n nadelen. Wat ik onbegrijpelijk vind, is dat Korg geen PWM-mogelijkheid toegevoegd heeft. Destijds een flinke misser op de originele MS-20 (vele zijn dan ook gemodificeerd voor een PWM-mogelijkheid), maar echt een 'kom-op-nou-momentje' op deze kleine versie. Over de krakemikkige ESP hebben we het al gehad, maar gelukkig zijn veel problemen met de Hz/V-aansturing niet meer relevant, omdat de MS-20 nu midi heeft.

Onbescheiden

In mijn beleving was de MS-serie altijd de joviale maat die je bij begroeting geen handje geeft, maar meteen zo'n klap op je schouder dat ie half uit de kom ligt. Alles net een beetje te veel. Waar je bij een andere synth trucs moet uithalen om een lekker vette sound te krijgen met suboscillatoren of effecten, komt er bij de MS-20 meteen het

SPECIFICATIES

- 3-octafs miniklavier
- vco 1: driehoek, zaagtand, pw-square, white noise, variabele pulse
- vco 2: zaagtand, square, pulse, ringmodulator, pitch (+/-1oct)
- high pass- en low pass-filter
- envelope generator 1: dar
- envelope generator 2: hadsr
- lfo met positieve zaagtand, driehoek, negatieve zaagtand, wide pulse, square, narrow pulse
- frequentiebereik: 0,1Hz-20Hz
- noise generator met pink noise en white noise, en sample & hold generator op patchpanel
- input voor externe signalen
- Hz/V cv-standaard
- patchpanel met 27 patchpunten
- dsp-processor met audio-input, 5 draaiknoppen en 5 patchpunten
- audio-out mono (mini-jack)
- hoofdtelefoonuitgang (mini-jack)
- usb (midi-in/uit)
- midi-in
- afmetingen: 493x257x208mm
- gewicht: 4,8kg
- inclusief: losse voeding en 10 patchkabels

equivalent van zes pakken roomboter en een familieverpakking Magnumijs uit je speakers. Als je ook nog andere synths wilt gebruiken, zul je de boel dus moeten indammen. Dat was uiteindelijk ook de reden dat ik mijn MS-20's nooit zo veel in tracks heb gebruikt. Het is diezelfde joviale maat die ook meteen de conversatie overneemt op je feestje en altijd in het middelpunt van de belangstelling wil staan. MS-20 erbij? Mix vol. Zo ging het ongeveer.

Natuurlijk hoeft dat niet. Hou beide resonancepotmeters dan vooral helemaal dicht, en als je voor de oscillators niet meteen superdikke waves kiest, is het geweld best in te tomen. Maar als een 303, 101 of Moog zal de MS-20 nooit klinken; hij blijft altijd direct herkenbaar. De synth is bijzonder geschikt als scheurbak eerste klas, maar ook voor mooie leads en effectsounds is-ie zeer

bruikbaar. Het beste vind ik hem als bas-synthesizer; luister maar eens wat jarentachtigbands als DAF of Liaisons Dangereuses ermee gedaan hebben.

Karakteristiek

Klinkt deze Mini-versie als het origineel? Die vraag is, zoals bij veel 'oud versus nieuw'-verhalen, niet te beantwoorden. Elke oude MS-20 klinkt immers anders. Een groot deel van de sound van vintage synths komt door verlopende waarden van componenten die in de loop der jaren verouderen, en dat verouderingsproces gaat bij elk exemplaar anders. Ik heb er bijvoorbeeld een gehad waarvan de stemming superonstabiel was en externe aansturing was een crime. Mijn tweede exemplaar had daar totaal geen last van.

Mijn eerste indruk bij de MS-20 Mini is er

een van totale herkenning, al lijkt het geheel wat strakker te klinken en vliegen bijvoorbeeld de filters wat minder snel uit de bocht. Hij klinkt kortom wat moderner dan een vintage MS-20 (maar wellicht toch hetzelfde als deze moet hebben geklonken toen hij nieuw was). Het zijn sowieso subtiele verschillen: de MS-20 Mini blaast net zoals de oude instrumenten. Ook de karakteristiek van de envelope generators klopt bijvoorbeeld met die van de oude MS-20.

Ken je de MS-20 alleen van de virtuele versie uit de Korg Legacy-collectie, berg je dan maar. Dat was een lachwekkende emulatie die op zich best leuk was, maar de naam MS-20 onwaardig.

Beperkingen

Even afgezien van het kleinere formaat is het midi/usb-gedeelte het enige dat echt anders is aan de MS-20 Mini. Korg heeft bij het hele apparaat voor een zeer puristische benadering gekozen; iets wat ik wel kan waarderen. De midispecs zijn enigszins lachwekkend: via de midiplug alleen midi-in; hij ontvangt slechts note-on informatie op midikanaal 1, met een vaste velocity van 64. De usb-aansluiting kan midi ontvangen en ook versturen (vanaf het keyboard); wederom met bovenstaande beperkingen.

Hij lijkt wat strakker te klinken en de filters vliegen minder snel uit de bocht

Nu had Korg natuurlijk duizend keer meer dingen kunnen doen: velocity, aftertouch, knoppen als midicontroller, patches opslaan via usb, een editor op je iPad, et cetera, et cetera. Eigenlijk ben ik blij dat ze dat niet hebben gedaan, en zijn gegaan voor de 'originele MS-20 midi-naar-cv/gate-converter-benadering'. Er zijn immers genoeg synths die het genoemde allemaal wel kunnen, maar er is maar één MS-20. En het zijn juist de beperkingen van het apparaat die je dwingen om te experimenteren en om in de materie achter de synth te duiken.

Conclusie

Remakes in plug-invorm overtuigen me meestal niet. De synths zijn vaak prima, maar het is toch een beetje meeliften op de reputatie van een klassieker. Een reissue als deze is echter reuze stoer; zeker met de aandacht voor details die Korg deze MS-20 Mini heeft meegegeven, gecombineerd met de rudimentaire midi-implementatie en de

100% originele functies met alle bijbehorende gebreken en charmes. De MS-20 heeft geen geheugens, is niet polyfoon gemaakt of op een andere manier opgeleukt met nieuwerwetse grappen en grollen. De markt voor analoge monosynths is anno 2013 immers weer net zo levendig als in de jaren zeventig en tachtig. Voor de gevraagde 600 euro biedt de MS-20 een enorm klankpalet, een berg knoppen, hele fijne patch- en interface-mogelijkheden. Je krijgt – net als vroeger – het gevoel dat je bezig bent met een muziek-instrument dat een geheel eigen karakter heeft, en dat je goed moet leren kennen om er het optimale uit te halen. Bovenal heb je enorm veel lol als je ermee werkt, en daar gaat het bij het muziek maken toch allemaal om? ■

HET OORDEEL

- + • zeer goede reissue van originele klassieker
- + • niet opgeleukt met nieuwerwetse fratsen
- + • prijs
- • nog steeds geen PWM

advertentie

